l'escletxa

revista de la llengua i la cultura catalanes

Número 42

Hivern 2019

CRIDA NACIONAL per la República

Toni Morral: «No descartem ni la via negociada ni la unilateral»

La llengua i l'escola: la història de mai acabar

Pau Vidal: «El bilingüisme no és beneficiós ja que porta inexorablement a la desaparició del català»

TU ETS LA PEÇA

QUE ENS CAL

QUI SOM?

La Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana (CAL) va néixer l'any 1996 amb la voluntat de fer un treball de xarxa entre associacions i persones d'arreu del país, amb voluntat d'implicar-se en projectes basats en quatre grans objectius:

Assolir la plena normalitat política i social de la llengua catalana, tot assegurant polítiques actives per facilitar-ne l'ús social.

Cultivar la nostra cultura posant-la a l'alçada dels nous temps, fer-ne créixer l'estima entre tots els catalans —tant d'origen com d'adopció— i difondre'n les múltiples manifestacions perquè sigui reconeguda i valorada arreu en peu d'igualtat amb les altres expressions identitàries.

Reclamar de les institucions de tots els Països Catalans el reconeixement de la unitat lingüística de la llengua catalana, per tal d'avançar junts en la plena normalització de la llengua.

Cal enfortir la nostra personalitat com a poble. En aquest sentit, cal que la llengua esdevingui un element bàsic de cohesió social, obri el camí cap la recuperació de la nostra identitat col·lectiva i consolidi la voluntat d'esdevenir un poble amb capacitat de decidir lliurement el seu futur.

QUÈ FEM?

Cada dia es fa més palès que, tot i els avenços en el coneixement, l'ús social de la llengua catalana disminueix perillosament. La CAL treballa, juntament amb altres col·lectius, per invertir aquesta tendència a partir de dos punts bàsics: incidir en la renovació de la consciència d'autoestima per la llengua, pel que fa als ciutadans dels Països Catalans, i treballar en noves fórmules d'integració i d'acollida a la llengua comuna, el català, pel que fa als nouvinguts, sempre amb el consegüent respecte envers la llengua materna de cadascú.

El Correllengua

El Correllengua és present a tot el país. El pas de la flama com a element de cohesió entre els territoris de parla catalana n'és el símbol principal. És una iniciativa que esdevé arreu acte festiu, i alhora, reivindicatiu i pedagògic sobre la llengua catalana. El Correllengua s'inicia anualment en un indret dels Països Catalans i es clou cada any a la Catalunya Nord tot recordant, per a la memòria col·lectiva, la pèrdua i amputació de les terres nord-catalanes.

Premis Joan Coromines

Els Premis Joan Coromines. Uns guardons que es lliuren anualment per afavorir l'autoestima i que premien d'una manera pública i solemne persones, institucions i empreses que desacomplexadament treballen en català i pel català.

Campanyes a favor del català

Campanyes a favor del català. Suport actiu a tota classe de manifestacions i actes en favor de la llengua (TV3 als Països Catalans, campanyes a la universitat i als mitjans de comunicació en general, denúncies per l'incompliment de la Llei de Política Lingüística, etc.).

A més a més: El projecte Parlem de parelles lingüístiques, gestionat per la CAL, adscrit al programa de Voluntariat per la Llengua, que ofereix suport a aquelles persones que volen iniciar-se a parlar en català

Revista l´Escletxa

L'Escletxa, una revista trimestral sobre la llengua i la cultura catalana, amb articles d'opinió i debat on s'expressa l'actualitat lingüística dels Països Catalans i d'altres llengües minoritzades.

Iniciatives dels nuclis

Iniciatives locals dutes a terme pels diversos nuclis de la CAL estesos per la geografia catalana: passejades literàries, presentació d'obres emblemàtiques, conferències, actes populars, etc.

Projecte Xerrem

Grups de conversa en català, iniciats recentment, dirigits a persones que volen adquirir fluïdesa en la conversa i guiats per persones voluntàries.

A més a més: Programes de TV sobre la llengua. "CAL PARLAR DE LLENGUA" un programa d''ETV Llobregat d'Esplugues, ideat, dirigit i presentat per la CAL. Un fòrum de debat i participació sobre la llengua que s'estén pel Baix Llobregat.

L´Escletxa Revista trimestral informativa de la llengua i la cultura catalanes.
Número 42. Hivern 2019

DIRECTOR:
Jaume Marfany

COORDINADOR:
Xavi Tedó

HAN COL·LABORAT EN AQUEST NÚMERO:
Eduard Cirera Prats, Jordi Esteban i Àlex Romaguera

DISSENY I MAQUETACIÓ:
Maria Vilarnau

REDACCIÓ, ADMINISTRACIÓ I SUBSCRIPCIONS:
C. Olzinelles, 118
08014 Barcelona
Tel. 93 4159002
cal@cal.cat
www.cal.cat

Dipòsit Legal: B-19.487-03

L'Escletxa no comparteix necessàriament les opinions de les persones col·laboradores; l'opinó de la CAL es reflecteix en l'editorial

La CAL anima a la reproducció parcial de la revista, avisant primer i fent-ne constar la procedència

L'escletxa és membre de l'Associació de publicacions Periòdiques en Català (APPEC)

La CAL opina

El futur sempre depèn del que facis avui

Les dades més recents que tenim sobre el coneixement i l'ús de la llengua catalana al Principat de Catalunya, daten de l'any 2013. Ben aviat podrem consultar les corresponents al 2018 que encara no han estat publicades. Les dades de 2013 ens diuen que el català l'entén un 95,2% de la població; el llegeix un 79,1%; el sap parlar un 73,2% i l'escriu un 55,8%. Són unes dades que podríem considerar força positives tenint en compte que en els darrers 10-15 anys Catalunya ha rebut un flux migratori d'aproximadament 1,7 milions d'estrangers.

Les xifres, però, canvien quan ens centrem en quina és la llengua que habitualment fa servir la població. En convivència amb el castellà i 300 altres llengües, és la llengua inicial del 31 % de la població de més de 15 anys i la llengua habitual del 36,3 %. Dades que indiquen una certa davallada en referència a les del 2003, sobretot pel que fa a la llengua habitual d'ús, ja que en l'estudi de 2013 les xifres situaven en un 36,2% la llengua inicial i un 46% la llengua habitual. Hi ha possibilitats de revertir aquests indicador de l'ús de la llengua catalana? Quines mesures caldria prendre? Quin pot ser el futur del català en el segle XXI? Cal disposar d'un Estat propi per tal que el català esdevingui la llengua comuna i d'ús habitual en la societat catalana?

El primer que caldria és un debat en profunditat sobre el present i futur de la llengua catalana als Països Catalans, però aquest sembla un tema que hagi esdevingut tabú, sobretot a nivell polític. La majoria de vegades no existeix aquest debat i quan s'intenta es fa tímidament i amb una certa por de ferir sensibilitats. També algunes vegades la balança s'inclina cap a un altre costat i en comptes del debat tranquil i serè, apareixen les discussions emocionals que rarament condueixen a cap resultat positiu.

Defugir aquest debat és un greu error. Les xifres dels estudis sociolingüístics ens enfronten amb una realitat complexa i difícil de superar i que només serà possible fer-ho mitjançant el debat, tranquil, serè, realista; un debat que vagi acompanyat d'un canvi d'hàbits sociolingüístics, sobretot d'aquells que tenim el català com a primera llengua, i de l'aplicació de polítiques lingüístiques clares i decidides.

Hi ha moltes entitats que treballen diàriament i de manera constant per la llengua. Projectes de la CAL, com el Xerrem Junts, Garbells de Llengua o el Correllengua mateix són indispensables, però no suficients. Seria bo tenir ben present la frase de Ghandi: «El futur sempre depèn del que facis avui».

Jaume Marfany Segalés
Director de l'Escletxa

SUMARI

La CAL opina
Pàg 3

APROFUNDINT
Pàg 4-6 *Congrés Participatiu Catalunya i Futur*

ENTREVISTA
Pàg 7-9 *Toni Morral*

CAL
Pàg 10-11 *Correllengua 2018*

APROFUNDINT
Pàg 12-15 *Debat sobre el nou model lingüístic a les aules*

CAL
Pàg 16 *Garbells de llengua*

VEUS DEL PAÍS
Pàg 17-19 *Entrevista a Pau Vidal*

ARREU DEL PAÍS
Pàg 20-21 *Jordi Puig, en cadira de rodes pels PPCC, pels presos*

XERREM / JUNTS
Pàg 22-23 *Oralitats i adquisició lingüística a Catalunya: context sociolingüístic*

Aprofundint / *El Congrés Participatiu Catalunya i Futur*

Un país nou, un país millor

El procés d'independència que estem vivint des de fa uns quants anys ha servit, entre moltes altres coses, per despertar en la gent l'anhel i el desig de construir un país nou, un país millor. És aquí on independentistes i no independentistes han trobat els seu punt de confluència, allò que més ens apropa i que és la necessitat de construir una Catalunya nova, que pugui fer front amb garanties d'èxit als reptes que ens presenta el segle XXI.

Jaume Marfany
Director de l'Escletxa

Un punt de trobada real i efectiu perquè, tots plegats, hem arribat a la conclusió que, més enllà de disposar o no d'un Estat propi, aquest futur millor l'hem de construir entre tots i per a tothom. El sistema polític i institucional creat ara fa 40 anys, sembla un model esgotat. Hi ha molts indicadors que així ho manifesten: des de les persistents mobilitzacions de la societat catalana promogudes per l'ANC a d'altres moviments també de gran repercussió social: 15M, la PAH i molts altres.

Tot plegat ens dibuixa un gran descontent, incrementat també per la greu crisi econòmica i tot sembla indicar que els actuals mecanismes polítics i institucionals troben massa dificultats per donar respostes a aquesta nova situació. La situació política actual, força emocional, ha impedit un debat serè, ric en continguts i plural. La dinàmica dels esdeveniments ha eclipsat el més important de tot: que no s'estigui parlant de com és i com ha de ser el país on volem viure tots plegats.

El mes de maig de 2017, a l'IEC es va presentar la plataforma exigents.cat, formada per gent d'ideologia molt diversa i procedent de diferents sectors socials i polítics. Exigents.cat ha treballat durant més d'un any per establir les sinergies necessàries per tal d'engegar un projecte molt ambiciós: El Congrés Participatiu Catalunya i Futur.

El Congrés Participatiu Catalunya i Futur

Amb la celebració d'aquest Congrés, volem definir la Catalunya que Catalunya vol de manera oberta i participativa. Des dels principis constitucionals al sistema electoral, des de les estructures productives a les que garanteixin la sostenibilitat, des del sistema educatiu al de comunicació, des de les bases que facin possible la societat del benestar al marc català de relacions laborals… tots i cadascun dels detalls que han de servir per construir el nostre futur i fer d'aquest país un lloc millor per viure-hi.

El Congrés està estructurat en dues fases: la primera que compta amb la participa-

Aprofundint / *El Congrés Participatiu Catalunya i Futur*

ció de professionals i experts dels respectius àmbits i, la segona, de participació ciutadana. El Congrés vol ser un instrument de participació i per arribar a grans consensos. Els participants podran fer les seves aportacions directament al web, als actes presencials que estan previstos arreu del territori i a través de les xarxes socials.

El Comitè científic, respectant la valoració que facin els participants sobre la ponència i les aportacions rebudes durant la fase participativa, elaboraran una proposta de conclusions que quedarà penjada al web. Tots els inscrits al Congrés podran participar en aquestes sessions i, per tant, tindran la darrera paraula per decidir les conclusions finals del Congrés.

La ponència base

Partim d'una ponència base que hem elaborat entre una vuitantena de persones provinents de la majoria de camps del coneixement i que cobreixen tot el ventall ideològic del catalanisme polític.

Aquesta ponència està estructurada en sis àrees (A, Catalunya al Món; B, Una societat cohesionada; C, L'equilibri amb la natura; D, Un model econòmic equitatiu, sostenible i eficient; E, La governança i F, L'Estat una eina al servei de les persones) i disset àmbits. I es presenta en el format de temes, per fer més fàcil la cerca dels que puguin interessar a cada participant, per estructurar l'aportació comentaris o propostes i per establir un sistema de valoració àgil i transparent.

Els òrgans del Congrés

El Consell Directiu. Té una estructura pròpia que està dirigida per persones vinculades a institucions, entitats o organitzacions directament relacionades amb els objectius d'aquest Congrés.

El Comitè Científic. Un equip vetlla especialment pels continguts de les aportacions i, sobretot, per com endreçar-les i convertir-les en una proposta de conclusions que recullin i articulin les aportacions rebudes que hagin tingut major suport dels participants. Aquesta feina recau en el Comitè Científic, estructurat en sis grans àrees, cadascuna de les quals compta amb un dinamitzador.

Podeu consultar tots els noms dels membres dels òrgans del Congrés al web futurcat.cat.

El web. Una eina d'informació, debat i participació

El web permet recollir i endreçar les opinions, interessos, voluntats, peticions/demandes, de la ciutadania. És un espai capaç d'aplegar totes les inquietuds i propostes i detectar els grans àmbits coincidents, per tal de desenvolupar-los.

També s'hi poden proposar reptes i solucions, que arribin a tots els participants, per debatre'ls i, entre tots, trobar la millor forma de resoldre'ls o veure quines propostes tenen el suport més gran.

El web pot informar i inspirar els visitants mitjançant dades, continguts i informes que proporcionin eines i fomentin l'opinió personal.

El resultat final es traslladarà a les institucions i entitats del país, per tal que escoltin el model de país que s'està proposant i reclamant, perquè actuïn en conseqüència.

Aprofundint / *El Congrés Participatiu Catalunya i Futur*

Què s'ha fet fins ara

I. Presentació. La fase de presentació del Congrés Participatiu Catalunya i Futur, iniciada el 27 de maig de 2017, va finalitzar el mes de març de 2018.
II. Debats. El 3 de juliol de 2017 s'inicià la fase de debats començant per l'àrea A, Catalunya al Món. A partir d'aquesta data, es van dur a terme els debats de les àrees B, C, D, E i F.

Els debats realitzats fins ara, han comptat amb la participació d'acreditats experts, acadèmics i professionals que han aportat una gran quantitat de documents, estudis i anàlisis sobre els diferents àmbits objecte del debat.

S'han celebrat fins un total de 35 debats, repartits de la següent manera:

Sobre l'àrea B, Una societat cohesionada, s'ha celebrat sis debats. De l'àrea C, L'equilibri amb la natura, han tingut lloc dotze debats. De l'àrea D, Un model econòmic equitatiu, sostenible i eficient, vuit debats. De l'area E, La governança, quatre debats i de l'àrea F, Un Estat al servei de les persones, cinc debats.

III Conclusions. El mes de setembre de 2018 es van iniciar la presentació de les conclusions, en la seva fase d'experts, de cadascuna de les àrees. S'han presentat conclusions de les àrees C i D i està previst que durant els mesos de febrer i març d'enguany es presentin les de la resta d'àrees.

Tots els documents de conclusions de cadascuna de les àrees, així com el llistat de ponents que han participat en els 35 debats, es poden consultar al web futurcat.cat IV. Participació. Paral·lelament, a les fases anteriors, continuem difonent el Congrés per tal d'eixamplar la xarxa territorial que ha de tenir un paper clau en la fase de participació ciutadana, que està previst iniciar-la en aquest any 2019.

El programa de televisió Catalunya segle XXI

El mes de febrer de 2018, ETV Llobregat i El Punt Avui TV van començar a emetre setmanalment el programa Catalunya segle XXI, que gira a l'entorn dels àmbits de debat del Congrés Participatiu Catalunya i Futur. Fins ara s'han emès un total de 30 episodis que es poden visionar al web: http://etv.alacarta.cat/catalunya-segle-xxi

«La Crida és una organització post 1 d'octubre, post autonomia i pre-republicana»

Conec en Toni Morral des de fa temps. Vam coincidir al Secretariat Nacional de l'ANC en els temps de la "revolució dels somriures". És un home de tarannà dialogant, però molt ferm en les seves conviccions, amb un gran bagatge i experiència polítiques. Va ser escollit secretari general de la Crida el passat 26 de gener.

J.M.

Quan comença el seu activisme polític?

Les meves primeres connexions amb la política es van produir en el Congrés de Cultura Catalana, cap allà l'any 1975. Després, vaig entrar a formar part de Nacionalistes d'Esquerra, un organització assembleària que es va crear l'any 1979. Més endavant, l'organització es va convertir en l'Entesa dels Nacionalistes d'Esquerra (1985) que va pactar amb el PSUC i després va arribar Iniciativa per Catalunya. Jo he anat formant part de tots aquests processos polítics. Des del principi, vaig intentar construir i aglutinar l'espai independentista que existia dins d'ICV. Entre els anys 2003 i 2009 vaig ser alcalde de Cerdanyola per aquesta formació.

Com arriba a la Crida?

Deixo Iniciativa en les eleccions del 2015. Creia fermament, com altres companys, per exemple, en Raül Romeva, que era necessària una victòria de l'independentisme en aquelles eleccions que consideràvem com a plebiscitàries. Dintre del bloc del SÍ, vaig decidir fer campanya i col·laborar en el que em semblava el vot útil i que era el de Junts pel Sí i que, a més, representava el criteri de la unitat, que sempre ha estat una constant per a mi. Durant aquests darrers anys també he estat molt vinculat amb l'ANC, de la qual vaig ser secretari i membre del Secretariat Nacional; també en organitzacions com Acord d'Esquerrres per la República Catalana i formo part de la plataforma Exigents.cat. Com tanta altra gent, vaig participar en l'organització local del referèndum d'autodeterminació. de l'1 d'octubre.

Quan, arran de l'aplicació del 155, es convoquen les eleccions del 21 de desembre de 2017,el president Puigdemont em truca i em demana que formi part de la candidatura de Junts per Catalunya.Vaig sortir escollit diputat i a partir d'aquí vaig entrar en contacte amb tota la gent que formava part de Junts per Catalunya, una coalició plenament transversal on hi ha persones de diverses ideologies polítiques. Quan el president Puigdemont i en Jordi Sánchez em demanen que participi en el projecte que han engegat amb el nom de la Crida, accepto la responsabilitat perquè crec fermament que en els moments convulsos en què es troba el país més que mai és necessari un projecte d'unitat a l'entorn del que va ser la jornada de l'1 i el 3 d'octubre del 2017.

Alguns ens diuen que la Crida és la refundació del PDECAT; altres que neix per cobrir l'espai del centre-dreta català? Altres que serà una partit més que competirà electoralment amb els altres partits. Què és realment la Crida?

En certa manera és lògic que es produeix aquesta confusió i que hi hagi partits que vegin la Crida com una amenaça pels seus interessos polítics. És lògic perquè és una organització inèdita, Innovadora, del segle XXI, que parteix d'un objectiu nou i que no té res a veure amb els partits tradicionals. La Crida, contràriament als partits

Entrevista / *Toni Morral*

tradicionals, únicament té un objectiu complir amb el mandat de l'1 d'octubre.

La Crida és una organització post 1 d'octubre, post autonomia i pre-republicana. Naixem amb un únic objectiu que és el d'instaurar la República catalana independent. Un objectiu que creiem que és totalment transversal i compartit per una majoria de la societat catalana. Per això estem oberts a totes les persones que també tinguin aquest objectiu, vinguin d'on vinguin i pensin el que pensin.

Confiem en la gent. La gent que va anar a votar l'1 d'octubre, la gent que va defensar els col·legis electorals, la gent que va sortir al carrer el 3 d'octubre. És la gent que volia i vol la República catalana.

La Crida serà, per tant, una organització en què comptarà molt l'opinió de la gent?

El primer que necessitem és que sigui una organització governable i sòlida. Ara bé, és imprescindible que aquesta governança sòlida, ferma i estable sigui perfectament compatible amb el fet que la Crida sigui una organització molt participativa, sempre, com he dit abans, pensant i comptant amb la gent, de baix a dalt. És un autèntic repte i molt ambiciós. Per això ens hem dotat d'una direcció política que té el mandat de donar forma a aquest propòsit. Hem de fer-nos grans al pobles, als barris a les ciutats. Necessitem aquesta fortalesa en forma de xarxa territorial. No cal dir que necessitem ser molts associats. La nostra organització només es nodreix, econòmicament parlant, de la gent que vulgui formar part del nostre projecte.

> "No en descartem cap, de via. Ni la negociada ni la que alguns han vingut a denominar "unilateral""

I tot això ho hem de poder fer sense abandonar l'agenda política que tenim al davant. Una agenda molt intensa: judici, eleccions mobilitzacions... la Crida no només ha de ser-hi present, sinó que ha de participar-hi de manera intensa.

De cara a les municipals i europees... quin serà el paper de la Crida?

(A l'hora de fer aquesta entrevista encara no es coneixia l'avançament de les eleccions espanyoles).

Ja tenim clar que no participarem en les eleccions municipals. Malgrat que en aquestes properes eleccions hi ha un aspecte nacional que hi influeix, i molt, no deixen de tenir una dinàmica local molt específica. No hi hem volgut interferir. El

Entrevista / *Toni Morral*

que si que volem és intentar influir perquè, allà on sigui possible, hi hagi candidatures unitàries que puguin garantir el màxim d'alcaldies republicanes.

Pel que fa a les eleccions europees, que tenen una característica més singular, el nostre objectiu, que encara tenim damunt de la taula, seria impulsar una candidatura unitària. Ja sabem que hi ha partits que han manifestat la seva voluntat i han establert fins i tot pactes de cara a aquestes eleccions. Des de la Crida, però, no descartem que tot això pugui canviar i nosaltres intentarem pressionar, en el bon sentit de la paraula, perquè, en l'actual context que viu i pateix el país, pugui existir aquesta candidatura unitària a l'entorn dels valors republicans i de la pròpia causa catalana: justícia social, llibertat, democràcia i autodeterminació. Una candidatura que sigui molt plural, transversal i unitària. Ho intentarem.

Descarta, doncs, que hi hagi una candidatura de la Crida?

Nosaltres, en aquests moments, no descartem res.

Com viu el judici contra l'1 d'octubre?

No descobriré res si dic que som davant un judici polític. Això significa que no tenim gaires garanties, més aviat al contrari. És un judici que pretén, no només castigar els acusats, sinó castigar tot l'independentisme. Serà més llarg o més curt depenent del que, políticament, interessi als nostres adversaris. Sincerament penso que els nostres presos no n'esperen res d'aquest judici. El que volen és poder parlar, poder relatar i explicar la seva versió dels fets, així com les injustícies que s'han comès des del principi. Que aquest judici els pugui servir d'altaveu per dirigir-se a l'opinió pública espanyola i a la internacional.

Com valora l'aturada de país del 21 de febrer.

Encara ens cal establir moltes aliances i la vaga n'és un bon exemple. S'ha fet sense el suport, entre altres, dels sindicats majoritaris a Catalunya. Més ben dit, no té el suport de la direcció d'aquests sindicats. Hi ha una bona part de les direccions d'entitats, sindicats i també dels partits que viu ancorada encara en les pràctiques de la Catalunya autonomista i no sintonitza amb la realitat majoritària del país, que està inequívocament pel dret d'autodeterminació.

> "Hi ha una bona part de les direccions d'entitats, sindicats i també dels partits que viu ancorada encara en les pràctiques de la Catalunya autonomista i no sintonitza amb la realitat majoritària del país"

Quin pot ser el desllorigador del conflicte Catalunya-Espanya. Referèndum acordat? Declaració d'independència?

Tant de bo la solució pogués arribar mitjançant un referèndum acordat. De moment, mani el PP o el PSOE es veu com un impossible. De totes maneres gegants més grans han caigut. Per això cal continuar la lluita, picar molta pedra, no afluixar i, alhora, mantenir sempre l'oferta de la mà estesa amb un únic objectiu: que Catalunya pogués decidir el seu futur en un referèndum d'autodeterminació. En aquests moments ens trobem a anys llum d'aquesta possibilitat i cal mantenir la lluita.

La Crida, doncs, no descarta la via negociada?

No en descartem cap, de via. Ni la negociada ni la que alguns han vingut a denominar "unilateral". Som hereus de l'1 d'octubre. El nostre únic objectiu és la independència i la República catalana i estarem per la via que ens hi porti de manera més ràpida i segura.

A curt termini ens podríem trobar amb un tripartit de dretes i d'extrema dreta governant l'estat espanyol...

És preocupant, però nosaltres hem de tenir el nostre propi full de ruta, la nostra pròpia estratègia i, si bé els hem de tenir molt en compte, només ens hem de preocupar pel que puguem fer nosaltres.

CAL / *Correllengua*

La solidaritat amb els presos polítics marca la 22a edició del Correllengua

La repressió judicial contra l'independentisme, que s'ha saldat amb l'empresonament o l'exili d'alguns dels principals dirigents sobiranistes, ha marcat l'edició d'enguany del Correllengua, que ha tingut molt present la situació d'excepcionalitat que viu el nostre país fruit de l'ofensiva de l'Estat d'escapçar el moviment transversal que clama per la República Catalana.

Xavi Tedó

El municipi gironí de Llagostera tancava el diumenge 25 de novembre els actes oficials del Correllengua, que un cop més ha demostrat la seva vitalitat amb centenar d'actes arreu del Principat. Uns actes on la solidaritat amb els líders polítics i socials que romanen a la presó ha estat present tant en els diferents parlaments dels organitzadors com en la lectura de cartes que han fet arribat els líders independentistes privats de llibertat. De fet, el mateix manifest del Correllengua, elaborat pel cantant de Txarango, Alguer Miquel, advertia: «Les paraules, igual que les idees, no es poden empresonar. Per molt que hi patim i per molt que ho intentin. Per molt que pugui semblar que algunes vegades ho aconsegueixen, és només un miratge, i no cal tenir por. Salvem de la por la nostra llengua. Que ja ha patit massa. Fem-ho decididament. Salvem-la de la nostra por, perquè ella, la nostra llengua, està completament salvada de nosaltres».

> «En el manifest, Alguer Miquel, de Txarango, advertia que «les paraules, igual que les idees, no es poden empresonar»»

Un clam per la llibertat que es va fer evident en la manifestació a Perpinyà que, com cada any, clou el Correllengua amb la commemoració del Tractat del Pirineus, l'acord pel qual el 1659 les comarques de la Catalunya Nord van quedar sota administració francesa. La mobilització més massiva dels darrers anys, amb més de deu mil persones, va acabar davant del Castellet, on la presidenta de l'ANC, Elisenda Paluzie i el vicepresident d'Òmnium, Marcel Mauri, van llegir

cartes de Jordi Sànchez i Jordi Cuixart, i van reclamar la seva immediata posada en llibertat. Sota el lema 'Sem Catalunya Nord, fem Països Catalans', la marxa per la capital del Rosselló va servir, doncs, per reclamar la llibertat del conjunt de la nació catalana, però també per exigir el final de la judicialització del procés sobiranista.

Abans de la manifestació i aprofitant que el 2018 era l'Any Fabra, la CAL va realitzar una visita guiada a Prada de Conflent, on el mestre i filòleg català va passar una part significativa de la seva vida. A la localitat del Rosselló, seu de la Universitat Catalana d'Estiu (UCE), un centenar llarg de persones va resseguir els llocs més emblemàtics que Pompeu Fabra va conèixer i passar-hi llargues estones (Grand Hotel, carrer dels Marxans, antic ajuntament, carrer de l'Hospital o carrer Pompeu Fabra), per finalitzar el recorregut amb una ofrena floral al cementiri on reposen les seves despulles. Davant de

la seva tomba, el president de la CAL, Pep Ribas, va fer un parlament on va comparar l'exili de Fabra amb el dels dirigents independentistes actuals. «La similitud entre aquests episodis fa evident que al cap de 70 anys continua la repressió i l'odi de l'estat espanyol vers Catalunya i el que representa. Pompeu Fabra mai havia sigut polític, era lingüista, filòleg i professor d'Universitat, els Jordis tampoc eren polítics, simplement representants de la societat civil, i l'exili del govern amb el seu president ha estat com a conseqüència d'haver deixat que el poble de Catalunya exercís el dret a votar el seu futur», va denunciar Ribas. «Amb motiu dels 150 anys del seu naixement, és bo de recordar que sense unitat no hi ha llengua, però sense unitat tampoc hi ha país. Que l'estela del mestre Fabra ens acompanyi en aquest camí vers la llibertat», va concloure el màxim responsable de l'entitat. Finalment, l'actriu Carme Sansa va llegir el poema 'El meu poble i jo', que Salvador Espriu va dedicar al lingüista i que posteriorment el cantant Raimon va versionar.

> "Davant de la seva tomba, el president de la CAL, Pep Ribas, va fer un parlament on va comparar l'exili de Fabra amb el dels dirigents independentistes actuals."

Una edició al ritme de la Nova Cançó

Més enllà de la crida a aturar la repressió, el Correllengua d'enguany ha tingut com a gran protagonista la 'Nova Cançó', el moviment artístic que, en ple franquisme, va impulsar un gènere diferenciat del cant coral, el cuplet i que, inspirat en Georges Brassens, Jacques Brel i altres artistes francesos, va dur a l'escenari la reivindicació idiomàtica i uns pressupòsits ètics de caràcter democràtic. En aquest sentit, el Correllengua 2018 han inclòs recitals, concerts, una exposició monogràfica i xerrades de persones enteses amb l'històric moviment que va agrupar cantautors tan rellevants com Quico Pi de la Serra, Marina Rosell o Maria del Mar Bonet, alguns dels quals han actuat en aquesta edició. A través de les seves cançons, Catalunya va canalitzar el rebuig a la censura i la defensa de la llibertat d'expressió i altres drets que, novament, avui tornen a estar amenaçats a l'Estat espanyol.

La vint-i-dosena edició del Correllengua va començar amb un acte el dilluns 25 de juny, donant peu a una setmana de taules rodones, concerts, el lliurament de premis del Concurs de cartells i la jornada amb què es va commemorar el 20è aniversari del Correllengua de Sants, Hostafrancs i la Bordeta, en el qual van ser presents desenes d'entitats culturals i veïnals del barri. Durant aquests quatre mesos, el Correllengua ha desplegat el tradicional lema "Llengua, Cultura i Llibertat", eix troncal d'un manifest que uneix tots els actes i planteja la necessitat de continuar treballant per la plena normalització del català en els diferents àmbits de la vida quotidiana. També en l'edició d'enguany, diverses institucions locals i comarcals han ajudat a la seva difusió, tot incorporant alguna de les propostes en la seva agenda d'activitats o bé aprovant una moció favorable a la iniciativa de la CAL.

La CAL qüestiona l'eficàcia del model d'immersió i insta a potenciar l'oralitat del català a les aules

La CAL ha elaborat un manifest en el qual aborda les diferents qüestions plantejades en el document sobre el sistema educatiu que el conseller Josep Bargalló va fer públic a l'octubre. L'entitat critica que la immersió lingüística al sistema escolar "no s'ha aplicat amb prou eficiència, intensitat o resultats allà on fa més falta", i que "es va diluint a mesura que creix l'edat dels alumnes, des d'infantil a secundària".

També, i atès que el castellà oral s'adquireix com a fruit de l'entorn social majoritàriament castellà, valora que la llengua preeminent a les aules ha de ser el català i que els raonaments que s'addueixen per impulsar-hi el castellà oral són totalment fora de lloc. Davant la constatació del baix índex d'ús social de la llengua catalana, la CAL emplaça les institucions i el conjunt de la comunitat educativa a potenciar la intercomunicació humana i oral en català en l'ensenyament, pel qual considera imprescindible dotar de més i millors recursos les unitats escolars fins que això sigui una realitat.

En el manifest, la CAL deixa clar que «la recuperació o revivificació del català és una tasca indefugible tant de les administracions com de la societat civil» i anota que «l'interès per l'excel·lència en el tractament del català a les escoles, entre infants i adolescents, no ha d'excloure la responsabilitat dels que formem part, com adults, de l'entramat social, cultural, econòmic i polític del país». Per aquest motiu, considera que «la competència en català dels nostres infants i adolescents –i la voluntat d'usar-lo– és el valor més important per encarar el futur i que la immersió lingüística en català és un model d'ús lingüístic a les escoles i als instituts d'un valor reconegut per a l'adquisició d'aquesta competència i per a l'impuls de la voluntat d'ús, sobretot en les àrees amb més ús del castellà». «Creiem que la tasca immersiva en català de les escoles i instituts és indefugible, sigui quina sigui la concreció del tractament lingüístic que es dugui a terme», afegeix.

Tal com es pot veure en múltiples exemples d'escoles que fan de la immersió lingüística un autèntic estil de convivència, la CAL subratlla que «la tasca d'immersió ha d'estar centrada, especialment, en la intercomunicació humana i oral entre els components de la unitat escolar: mestres, alumnes, personal, famílies i entorn». Una intercomunicació que facilita activar, en català, «tot el que som els humans: sentiment, percepció, memòria, voluntat i intel·ligència, i, per tant, confereix adquisició lingüística a qui no té el català com a primera llengua perquè es veu capaç –lin-

X. T.

güísticament, discursivament, emocionalment i socialment– de conviure en català i fer-ho amb èxit».

> «La tasca d'immersió ha d'estar centrada, especialment , en la intercomunicació humana i oral entre els components de la unitat escolar: mestres, alumnes, personal, famílies i entorn»

Aquesta tasca d'immersió és clar que no s'ha aplicat, segons la CAL, «amb prou eficiència, intensitat o resultats allà on fa més falta, a les zones més castellanoparlants». En aquest sentit, l'entitat recorda que la immersió «es va diluint a mesura que creix l'edat dels alumnes (des d'infantil a secundària) de manera que als instituts de les zones castellanoparlants hi ha molt sovint dèficits greus i inacceptables d'intercomunicació en català». De fet, la CAL reclama un «seguiment més acurat i realista per part de la inspecció escolar per tal de revertir aquest pràctic renunciament de la tasca d'immersió en molts centres».

En el manifest es posa èmfasi en què «la igualtat o proximitat de resultats en proves de competència de català i castellà entre alumnat que ha rebut immersió lingüística indica clarament que el castellà oral s'adquireix com a fruit de l'entorn social majoritàriament castellà (els nens i les nenes catalanoparlants parlen bé el castellà a partir de l'adolescència) i que a la llengua castellana no li cal cap procediment d'immersió a Catalunya». Quant a les múltiples llengües primeres dels alumnes, la CAL considera que «cal impulsar iniciatives, dins i fora de l'entorn acadèmic, que en mantinguin la competència comunicativa i la desenvolupin tant com sigui possible». La CAL exposa la diferència entre immersió lingüística i ensenyament en català, si tenim en compte la realitat sociolingüística del país. «La immersió és absolutament necessària en zones on els alumnes són majoritàriament de parla castellana. L'ensenyament en català, en canvi, és propi de les zones on el català és la llengua d'ús social més comuna i comporta l'establiment del català com a llengua de comunicació a les aules, atès que el català ja és la llengua amb què s'atén els alumnes fora d'elles i la que es fa sevir entre el professorat: una llengua no marcada».

Mestres convençuts i proactius

En el manifest es reclama una formació dels mestres molt més acurada pel que fa a la competència lingüística i a les motivacions i objectius de la immersió: «L'extensió de l'ús del català en l'educació vol professionals catalanoparlants convençuts i proactius. Per tal d'assolir l'excel·lència que tots reclamem del cos professoral caldria, a més, una major exigència de competència en l'accés a la formació i uns sous corresponents a aquesta reivindicació de qualitat».

> «L'entitat qüestiona que s'atorgui responsabilitat plena als claustres a l'hora d'establir un pla lingüístic de centre perquè «poden rebaixar de manera inadmissible la rellevància de la llengua catalana en la pràctica docent»

D'altra banda, qüestiona que s'atorgui responsabilitat plena als claustres a l'hora d'establir un pla lingüístic de centre perquè «no es garantiria la primacia real del català en els usos lingüístics dels centres, atès que els criteris triats poden ser molt diversos i es pot donar el cas de rebaixar de manera inadmissible la rellevància de la llengua catalana en la pràctica docent, sense que aquesta decisió hagi de passar per l'aprovació i conformitat de l'administració.»

Per això, la CAL insta a crear i difondre materials i recursos que puguin competir, en l'àmbit tecnològic i digital, amb l'allau de recursos i accessos d'aquesta índole que actualment es produeixen en castellà o en altres llengües. Així, advoca per incrementar el pressupost del departament (el 2,8% sobre el PIB català el 2016, quan a Espanya era del 4,22% i a Europa del 4,9%).

La llengua i l'escola: la història de mai acabar

El passat mes d'octubre, el departament d'Educació presentava el document "El model lingüístic del sistema educatiu de Catalunya". Un document que no volia ser altra cosa que un text d'actualització sobre els processos d'ensenyament i aprenentatge de les llengües en el context plurilingüe dels centres educatius i sobre l'ús i la funció del català en aquest context.

Eduard Cirera Prats

La presentació, però, va provocar polèmica en l'opinió pública, sobretot perquè escola i llengua (o més ben dit, escola i català) s'han convertit d'un temps ençà, malauradament, en arma de lluita política per part d'aquells que volen trencar un consens ampli i consolidat sobre el paper de cohesió social i acollida que té la llengua catalana dins de l'escola. Si llegim a fons el document presentat veurem que el que s'hi diu no és gaire diferent del que ja s'està fent en els centres educatius, principalment des de la posada en marxa del Pla per a la Llengua i la Cohesió Social, que es va iniciar l'any 2005 davant el considerable augment d'arribada d'alumnat nouvingut provinent de fora de l'estat espanyol i que va comportar, entre d'altres, la posada en funcionament de les Aules d'Acollida, dels Plans Educatius d'Entorn i una actualització dels Projectes Lingüístics de Centre que fins aquell moment eren documents que sintetitzaven simplement els usos lingüístics que es realitzaven en els centre i que van passar a ser documents que incidien també en els processos d'ensenyament i aprenentatge de les llengües des de la vessant del plurilingüisme. És a dir, es plasmava un fet evident: la realitat de l'escola dels anys 80 no és la de l'escola del 2000. El que s'ha fet ara és presentar un document que actualitza aquest model lingüístic i el posa al dia quant a coneixements d'aprenentatge de llengües maternes en els processos d'aprenentatge de L2 després d'aquests més de 10 anys d'implementació del Pla LIC.

> "Laia Pagès, Rosa Gurrer i Núria Castells van ocupar els tres primers llocs del Concurs de microrelats de la categoria oberta"

De tot el document presentat, de 74 pàgines, que des del punt de vista pedagògic quant a l'ensenyament i presència de llengües té poc de criticable, va causar polèmica un paràgraf, en el qual es plantejava que els centres puguin "incorporar" continguts i activitats en castellà en "entorns de catalanització plena", si hi detecten mancances en aquesta llengua. És allò del conseller Maragall i els nens d'Olot que en el seu moment ja va ser llargament debatut i polemitzat.

Per què el departament d'Ensenyament, sense necessitat de presentar un cas tan singular, fins i tot inexistent, d'un entorn plenament i únicament catalanoparlant, ha tingut necessitat de tornar a posar la polèmica damunt la taula? ¿Per protegir-se, de manera preventiva, davant dels atacs de l'anticatalanisme més ranci que veu en la pervivència de la llengua catalana un perill d'adoctrinament a l'escola i al qual de tant en tant se li han de donar raons per trencar el seu discurs? Paradoxalment, però, la polèmica va esclatar per l'altra banda, quan es va veure en aquest paràgraf la possibilitat d'introduir el castellà com a llengua vehicular de l'escola catalana, línia vermella de la política educativa d'aquest país i de la seva identitat, així com de la pervivència de la tan preuada cohesió social.

Està clar, per tant, que la polèmica sobre l'ús del català a l'escola no ve donada o no hauria de venir donada per aquest document, sinó més aviat pels atacs indiscriminats de partits polítics com Ciutadans o el PP (i ara VOX) per, amb l'excusa del trilingüísme, liquidar de veritat i de totes totes el model lingüístic de cohesió social

Aprofundint / *El català a l'escola*

Per tant, mentre el departament es dedica a publicar "guies" sense fonament jurídic, que a sobre intenten capejar els possibles atacs de l'anticatalanisme; aquests últims es dediquen a anar fent la feina de veritat, amb reclamacions i resolucions judicials que laminen el nostre model i que poc tenen en compte el context i les realitats lingüístiques, sinó més aviat una voluntat aniquiladora contra la qual, o ens posem de veritat a combatre-la, o ens anirà desfent irremeiablement, com en altres parts del Països Catalans ja fa temps que pateixen i saben. Potser ja n'hi ha prou de capejar la situació i cal començar a afrontar-la de veritat, amb la força d'una majoria parlamentària que, per sort, en aquest tema, encara tenim.

que ha permès que el català com a llengua vehicular esdevingués pal de paller de la política lingüística del país des dels anys vuitanta. I en aquest sentit estan passant coses molt més greus. Així és, per exemple, que s'ha sol·licitat, des de la secretaria general del departament d'Ensenyament, als centres educatius que, per resolució de Comissió de Garantia del Dret d'Accés a la Informació Pública (GAIP), es trametin els Projectes lingüístics de tots els centres a una adreça de correu d'una persona determinada que ho ha sol·licitat per al suposat bé de la transparència de document públic. Amb quina finalitat, però? Em sembla que no cal aprofundir-hi gaire com per a adonar-se d'unes intencions que disten prou de mirar per al bé dels centres i de la llengua catalana, sinó més aviat el contrari.

Perquè és a partir d'aquí que el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya es permet de dictar interlocutòries que insten a diferents escoles catalanes (el passat mes de gener, a tres escoles, per exemple) a modificar el seu règim lingüístic per introduir més hores de castellà com a llengua vehicular del currículum. Un mínim de 25% d'hores de classe de castellà, dicten les interlocutòries, la qual cosa suposa haver d'impartir en castellà matèries no lingüístiques i per tant, ara sí, atacar de ple la línia de flotació del model d'immersió lingüística.

> "Potser ja n'hi ha prou de capejar la situació i cal començar a afrontar-la de veritat, amb la força d'una majoria parlamentària que, per sort, en aquest tema, encara tenim"

> "Ensenyament ha sol·licitat que es trasmetin els projectes lingüístics de tots els centres a una adreça de correu d'una persona determinada que ho ha sol·licitat per al suposat bé de la transparència de document públic"

CAL

Voleu garbellar llengua amb nosaltres?

Molts dels que som d'edat força granada havíem vist com es batia el blat a les eres i com se'n destriaven pellofes i impureses amb un garbell o també amb un erer, més gros i manejat per més d'unes mans. Fer una bona collita era una feina àrdua, de molts braços, i veure per fi aquell llamp de sacs de blat net i polit al costat de la pastera ens esperonava a tots: tindríem un bon any per endavant!.

Jordi Esteban
Director del "xerrem junts"

Aquesta imatge ens ha portat a donar-li nom a un projecte on el blat o l'ordi som nosaltres, parlants catalans, novells o de criança. Nosaltres i la nostra comunicació en català, viva i alhora sotmesa a pressions ben diverses. Un nou projecte, Garbells de llengua, que es duu a terme a la seu de la CAL entre el 20 de febrer i el 10 d'abril. La feina que volem fer junts serà obtenir una bona collita expressiva. Proposem dedicar un temps a la consciència lingüística de manera cooperativa tot xerrant, llegint junts i comprometent-nos a millorar per transmetre al nostre entorn una llengua, no solament de convit i d'oportunitat, sinó també de qualitat i de prestigi, que respongui d'alguna manera als reptes de salut lingüística, d'entesa entre tots i d'estima del país que tenim al davant. En direm, doncs, Garbells de llengua, i volem que sigui una proposta que ajudi a revertir el deteriorament de la nostra llengua, tan ben descrit per especialistes, i fer-ho amb determinació i persistència.

Hem creat un primer material provisional per posar-lo ben aviat a les mans de qui vulgui organitzar un obrador o taller conversacional de consciència lingüística i dotar-lo d'eines indispensables per fer-lo, posem per cas, durant vuit o deu setmanes. Imaginem un grup de deu persones d'un poble o barri que vulguin millorar com a parlants i difusors del català en la vida quotidiana. Es troben dues hores a la setmana i durant tres mesos guiats per una persona voluntària que ha preparat les sessions; llegeixen en petits grups fragments literaris, en gaudeixen i hi n'observen detalls de genuïnitat sovint en clar contrast amb usos menys acceptables o idonis que sonen al carrer; fan pràctiques amb frases que contenen aspectes usuals de llengua que estan en perill; descobreixen en grup errors que hi ha en un text; comenten històries etimològiques de mots nostrats; s'adonen de si diuen o no paraules i frases relaciones amb usos molt freqüents; s'avesen a fer consultes de llengua en línia; fan exercicis de pronunciació, comenten tot el que els suggereix l'activitat... I acaben assumint compromisos personals d'acció i de millora. Tot parlat o llegit. En grup. Si hi ha qüestions de normativa, disposen de solucionari al mateix material. No hi ha temes d'ortografia, accentuació, puntuació... D'això ja hi ha moltíssimes propostes en cursos i tallers. El guia o la guia no cal que sigui especialista de llengua, només és menester que tingui consciència lingüística, prou bona parla, voluntat de millora i que accepti l'encàrrec de conduir el grup.

Beneficis? Amb aquesta iniciativa, la crescuda de consciència lingüística en els participants s'hauria de notar amb aquests indicadors: augment significatiu de l'ús del català en les relacions socials, més consultes d'eines d'assessorament i un consum més freqüent d'obres literàries i d'ofertes culturals en català.

Un cop feta la prova pilot redreçarem el que calgui i donarem llum verda al projecte fent-ne una difusió tan extensa com ens sigui possible. El material, com tot el de la CAL, serà al web a disposició de qui el vulgui emprar. Esperem sol·licituds i oferim assessorament. Ens encantarà si voleu collaborar amb nosaltres. Els textos del primer material pertanyen al català central, però en farem edicions noves, si cal, amb aportacions literàries i expressives de les altres varietats lingüístiques. Som a punt de solfa i tot seguit posem fil a l'agulla!

Veus del país / *Pau Vidal*

«És necessari un apoderament que faci estimar la llengua»

La globalització, un cert cofoisme i el fet que la llengua ja no ocupa la centralitat del debat polític expliquen la pèrdua d'influència del català com a mitjà de relació social. Així ho analitza l'escriptor Pau Vidal, per qui "si no redrecem aquesta situació, el català pot desaparèixer o quedar relegat a una mena de dialecte del castellà". Vidal, filòleg i traductor de narrativa contemporània, va alertar d'aquest "canvi idiomàtic" en els Capverspres Oberts que la CAL va organitzar el passat 23 de gener.

Àlex Romaguera

Bilingüisme mata. Del canvi climàtic al canvi idiomàtic és el títol del teu llibre de referència. Vol ser una mena d'advertiment sobre els efectes que el bilingüisme té per a la normalització del català?

Pretenc rebatre una de les fal·làcies que el poder polític ha difós a Catalunya. De la mateixa manera que els Estats Units neguen els perjudicis del canvi climàtic, en el cas que ens ocupa és rotundament fals que el bilingüisme sigui beneficiós, i menys a casa nostra, ja que porta inexorablement a la desaparició del català.

La llengua forta s'imposa sempre a la feble?

Se'ns presenta el bilingüisme com la situació en què el conjunt de la comunitat domina les dues llengües en circulació i fa servir aquella que més li convé a cada moment. Però això és mentida, perquè els monolingües en castellà exercien com a tals i no utilitzen l'altra.

Tot i que tothom coneix els dos idiomes, a l'hora d'utilitzar-los el decalatge sempre és favorable al castellà?

En aparença les dues llengües estan presents i garantides. Es troben als mitjans i en altres esferes de la vida social. En canvi, parant l'orella, la impressió és que el paisatge lingüístic està cada vegada més tenyit de castellà. A l'administració no, però al carrer és hegemònic i contamina tot l'ambient.

A les àrees urbanes la substitució va a un altre ritme que a les zones de l'interior del país?

Les tres zones on el català domina l'ambient són les terres de l'Ebre i els dos Pallars. Ara bé, allà on hi ha més concentració de gent, com és Barcelona i les comarques de

Veus del país / *Pau Vidal*

la seva àrea metropolitana, el castellà és aclaparador. També passa a València i altres grans ciutats dels Països Catalans. I això té veure amb el fet que hi ha més contacte i que els principals vehicles de consum, com són les noves tecnologies, són preeminentment en castellà. Així ho corroboren els últims estudis, fins al punt d'indicar que molts joves catalanoparlants acaben parlant castellà amb els seus amics a mesura que es familiaritzen amb unes plataformes digitals que, en el 90%, són en castellà. Al final té més impacte youtube que qualsevol campanya d'ensenyament que es pugui fer.

A més de perdre parlants, aquesta preeminència del castellà també fa que el català perdi qualitat?

Sens dubte, el codi imperant es menja el nostre repertori lingüístic. Però no sols ens hem de fixar en les paraules, que òbviament és l'aspecte més cridaner. L'important és que les estructures del català es desdibuixen, d'aquí que sempre serà millor incorporar "streaming", "mainstream", "mail" i altres paraules que no patir alteracions en la sintaxi i la fonètica. Són aspectes invisibles, però en quedar substituïdes posen en risc la supervivència de la nostra llengua.

El procés d'osmi va més enllà del lèxic, doncs?

Sobretot és morfosintaxi i prosòdic; és a dir, les corbes d'entonació, que fa de mal explicar però que revelen la tendència del català a semblar-se, cada vegada més, al castellà.

Podem tornar en els temps en què el català estava reclòs en l'àmbit domèstic?

Això ja ha passat a la història. Si potser abans la contaminació no era tan elevada en determinades parts del territori per manca de comunicacions, però ara ja no hi ha arcàdies felices. Avui el castellà és present a totes les llars a través de les xarxes socials i els mitjans audiovisuals, la qual cosa fa que un noi de Puig-Reig n'estigui tan contagiat com un de Cornellà. Creure el contrari és autoenganyar-se.

Què cal fer per revertir aquest procés de substitució?

> "D'entrada canviar la legislació, perquè l'actual afavoreix el castellà i les poques mesures destinades a normalitzar el català s'incompleixen per manca d'interès de l'administració"

D'entrada canviar la legislació, perquè l'actual afavoreix el castellà i les poques mesures destinades a normalitzar el català s'incompleixen per manca d'interès de l'administració. Només cal veure la quantitat de sectors implicats que no respecten els preceptes establerts. I després hauríem de potenciar la consciència dels parlants, perquè si bé hem superat el franquisme en termes històrics, aquest període ha deixat un sentiment majoritari d'autoodi que es

Veus del país / *Pau Vidal*

tradueix en conductes d'acomplexament.

A què et refereixes?

Sovint ens posem la vena abans de la ferida i, per evitar el conflicte, ens passem automàticament al castellà. Aquest pòsit històric, i la falsa idea de la bona educació, ens van a la contra si volem preservar la nostra llengua.

Només podem superar-ho a força de ser-ne conscients?

I donant exemple, perquè al capdavall els hàbits s'adquireixen per imitació, de manera que si els nostres fills veuen que abandonem el català a primeres de canvi, faran el mateix. És necessari un apoderament que faci estimar les nostres coses, entre les quals la llengua, part fonamental de la nostra identitat.

Comptar amb un estat propi ajudaria a corregir-ho?

Tenir un estat és necessari però no suficient. Calen més coses, i analitzant l'actual context, no sóc gens optimista, perquè els lobbies espanyolistes han aconseguit imposar un discurs sobre el bilingüisme davant el qual hi ha un excés de papanatisme. Igual que no ajuda la desafecció del jovent en relació a la llengua i la mentalitat poruga d'un part important del poble català.

Per tant, no hi ha altra via que afrontar el conflicte?

Hem de reconèixer que som un col·lectiu que ha sigut maltractat durant molts segles. La solució, al meu entendre, passa per treballar la via de la necessitat, cosa que va lligat a tenir una legislació potent i a incorporar la nova immigració com a part de la comunitat catalanoparlant. Un fet que ens permetria eixamplar el català i reforçaria la nostra autoestima en haver convertit la llengua en una eina útil i inclusiva. En aquesta labor les entitats lingüístiques són bàsiques. Només falta que la resta de la societat faci la feina.

Arreu del país

De Salses a Guardamar, en cadira de rodes, pels presos polítics

L'activista Jordi Puig inicia una marxa pels Països Catalans per reivindicar el seu alliberament.

Quan els presos polítics van iniciar la vaga de fam, l'activista Jordi Puig es va adherir a la pàgina web de la campanya. Després d'inscriure's-hi, però, es va preguntar «I ara què?» i va pensar que calia fer alguna cosa més. «No ens ho podem mirar des del sofà, no podem normalitzar que estiguin empresonats injustament i aquesta ruta pels Països Catalans és per solidaritzar-me amb els presos i per la República». Una ruta de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó que fa en cadira de rodes amb etapes diàries de 20 a 30 quilòmetres i que es pot seguir al compte de Twitter @Rodant fins a la República on va penjant . «No m'he fixat un termini per arribar a Salses, però trigaré uns tres mesos si fa no fa», subratlla aquest històric militant independentista que es va afiliar al PSAN el 1977 i que després va entrar a Terra Lliure. Va ser en aquesta organització on va patir un accident manipulant un artefacte explosiu el 1990 que el va deixar sense mobilitat a les cames.

Més enllà de denunciar la repressió contra l'independentisme, el viatge de Puig té com a objectiu reivindicar els Països Catalans. «Vull fer conèixer a la gent del Principat els Països Catalans que lluiten i es mouen perquè quan siguem República no ens podem oblidar de la resta de territoris catalans», subratlla aquest gironí, que ja fa disset anys que viu a Mallorca. Allà va iniciar la ruta el 19 de desembre abans de passar per Menorca i Eivissa i agafar un ferri per arribar fins a Dénia.

«Per mi els PPCC no són un concepte ideològic, és un mapa de cares i persones, els històrics hem viatjat arreu del país i és gent que conec des de fa més de 40 anys que no defalleix, que organitza actes i obre casals i ateneus, que t'obliga a seguir lluitant» explica Puig, que anima a tothom a baixar cap al sud per descobrir que «el seu país no acaba al Sénia».

> "Vull fer conèixer a la gent del Principat els Països Catalans que lluiten i es mouen perquè quan siguem República no ens podem oblidar de la resta de territoris catalans"

Gent que retroba i que l'acull a casa, que l'acompanya algun tram caminant o que el porta en cotxe per on només s'hi pot circular amb vehicle. «On no conec ningú s'ha ofert gent per acollir-me a dormir». Al final de cada dia està cansat, perquè a moltes ciutats on fa nit s'organitzen xerrades amb ell com a ponent, però després de sopar i dor-

Jordi Puig a Altea

X.T.

Arreu del país

A Sant Carles de laRàpita

mir es revifa: «No noto que el cansament s'acumuli». També li dona força comprovar com a Guardamar, el punt més meridional del país, la consciència lingüística no es perd, tot i que la llengua pròpia no deixa de recular per l'arribada de molta immigració pel boom turístic i per estar rodejat per una trentena de municipis castellanoparlants. «Una associació cultural organitza des de l'any passat els actes de la flama del Canigó i la població segueix transmetent el català als seus fills amb més d'un 50% de gent que el parla», assegura Puig, que tampoc s'oblida d'Oriola o El Carxe, l'enclavament murcià on encara se sent valencià. Sigui com sigui, considera que la llengua no ha de ser l'únic motor de la República: «No ens hem de quedar només amb la llengua, al Principat molta gent s'ha incorporat a l'independentisme per democràcia, per l'economia i hem de tenir en compte tot el país».

«Es fa una mala anàlisi política, com que a València o a Mallorca guanya el PP la gent del Principat diu «ja s'ho faran», però hi ha un país que es viu, minoritzat, però viu amb una empenta que et convenç que ens en sortirem i que ho farem, sense cap mena de dubte», afegeix. No s'ha trobat ningú que li hagi retret el llaç groc que porta a la jaqueta. « A qualsevol poble hi ha gent disposada a moure's per una causa justa i que no entén la repressió que s'està portant a terme, tot i no ser independentista», remarca. Els únics problemes els ha tingut amb l'autoritat i no per qüestions polítiques, que les evita. «La Guàrdia Civil i la policia local em volen treure de la carretera, però és legal anar en cadira de rodes perquè sóc un vianant i vaig amb armilla refractant». Ja sap, però, com treure-se'ls de sobre. «A la Guàrdia Civil li dic que he fet una promesa a la Mare de Déu de Lluc i es quadren i em deixen tranquil».

Records de la presó

Empresonat del 1980 al 1985 acusat de participar en l'assalt la caserna de Berga, ell com molts altres represaliats també es va adreçar a la justícia europea i el Tribunal de Drets Humans d'Estrasburg va condemnar l'Estat per violar la presumpció d'innocència, però el dictamen no va arribar fins 25 anys després. «Ara no en passaran tants, però abans de cinc o sis anys no hi haurà sentència i no podem esperar tant de temps perquè com a poble no ens ho podem permetre».

Coneix de primera mà com es conviu amb la reclusió. «A la presó hi ha moments de tot». Recorda que no el van deixar sortir quan es va morir la seva mare, encara que els va dir d'anar-hi emmanillat. Tampoc oblida el 23-F, enganxat a la ràdio. «Ens van tancar a les cel·les i jo estava amb en Toni Messegué i en Xavier Barberà, militants independentistes d'Època, i només teníem clara un cosa: si qui obre la porta és un funcionari estem salvats, però com sigui un militar ens afusellen».

A la Vila Joiosa

> «Abans de cinc o sis anys no hi haurà sentència i no podem esperar tant de temps perquè com a poble no ens ho podem permetre»

No ha tingut la temptació de tornar al Principat amb l'efervescència del Procés. «Al contrari, al Principat jo ho tenim arreglat, ara fem falta arreu dels Països Catalans». Això sí, l'1-O es va acostar al seu Sant Gregori natal, tot i que no podia votar, perquè no s'ho volia perdre. D'aquell dia es queda amb la determinació de la gent: «La gent es va despertar amb les imatges de les càrregues de Sant Julià de Ramis i en lloc d'acollonir-se va anar massivament a les escoles sabent com les gastaven a defensar la democràcia».

Ara creu que cal prendre la iniciativa, com ha fet ell amb aquesta marxa reivindicativa. «No ens hem d'esperar, podem obligar els partits a tirar endavant, i hem de tenir clar què estem disposats a fer i fer-ho, sempre sota els paràmetres de la democràcia i la no-violència que no vol dir deixar-te estomacar, però no podem fer política ghandiana sense Ghandis perquè ell estava disposat a tot sense atemorir-se», conclou amb la fermesa de qui sap que el primer obstacle és un mateix.

A Gata de Gorgos

Oralitats i adquisició lingüística a Catalunya: context sociolingüístic

Si volguéssim adquirir una llengua nova ens caldria un esforç dirigit inicialment i principal a entendre els qui la parlen per poder així repetir i fer intents de comunicació, ben conscients dels errors que ens sobrevindrien, i fer-ho en qualitat de ciutadans, de veïns o amics, o d'alumnes. La constància a escoltar i correspondre a les interlocucions, tot entomant pacientment les atzagaiades de tot novici, ens faria ser uns nous parlants cada dia un xic més genuïns. És evident que tot aquest procés l'hauríem d'acompanyar d'un altre esforç metòdic: aprendre a llegir i a escriure sense incorreccions i amb una sintaxi idònia.

J.E./X.T.

A banda de les propostes 'solitàries' (televisió, pel·lícules...) i força útils, podríem disposar de tres entorns de pràctica oral per gaudir del suport explícit de bons parlants de la llengua que volem aprendre. La primera, com a ciutadans, amb les persones que ens trobem al llarg del dia: el cobrador de l'autobús, la metgessa, l'industrial que ens vol vendre un producte... La segona, com a veïns o amics, amb les persones que ens brinden estones de conversa amb empatia i cordialitat. La tercera, com a alumnes, fent activitats ben pensades amb les quals consolidarem tal rutina comunicativa o tal estructura sintàctica. L'oralitat d'acció, la de relació i la d'aprenentatge.

Si vivim en un territori on la llengua principal és la que volem aprendre, cap problema: ens podríem estalviar dues oralitats i quedar-nos només amb la primera, la d'acció: passaríem el dia envoltats de la nova llengua i empesos a correspondre amb ella als que ens la parlen. En poc més de cinc o sis mesos, si hi poséssim atenció, tindríem un nivell suficient per considerar que aquella llengua ja és, també, nostra.

I si vivim en un territori on la llengua que volem aprendre és absent o minoritària? És evident que ens caldrà practicar les tres modalitats. Com a ciutadans, si aconseguim que ens hi parlin, anirem practicant, amb penes i treballs, rutines de comunicació habituals. Si tenim la sort de connectar amb veïns o amics disposats a ajudar-nos sovint, podrem avançar moltíssim, gairebé tant com l'aprenent que viu immers en un entorn de plenitud lingüística com l'esmentat abans. I ens caldrà el suport que trobarem a les aules.

El primer entorn, màxim facilitador de l'adquisició de la llengua, correspon a situacions com les de l'estranger que va a viure a Espanya, a França, al Marroc... S'immergirà en la llengua. Es trobarà amb la llengua en qualsevol moment: la vida ciutadana forneix de múltiples ocasions a qui té interès a practicar-la.

El segon entorn és propi de llengües minoritzades com ho és la catalana. Aquí el nou parlant ha de fer esforços més persistents per imbuir-se de la llengua apresa. La conversa expressament buscada amb parlants nadius serà fonamental, ja que és molt difícil que obtingui a l'aula allò que s'hauria de trobar al carrer, si no són aules molt especials, amb pocs alumnes.

Pensant en Catalunya: si volem que la nostra llengua creixi en vigor social, hem de trobar maneres perquè les persones que s'hi vulguin acostar trobin, no solament ofertes de proximitat d'aprenentatge organitzat i formal, sinó també i sobretot propostes d'activitat conversacional freqüent entre vells i nous parlants: parelles lingüístiques, grups de conversa, clubs de lectura, inclusió en activitats de participació activa i de densitat oral espontània com ara castellers, grups de teatre, de música, d'esport...

Els grups de conversa que promovem des de la CAL, dins del projecte "xerrem junts", són una mostra d'aprenentatge no formal a través de l'oralitat de relació. La filosofia bàsica és la posada en acció de les cinc fonts de comunicació humana: l'exteriorització del que sentim, la descripció del que coneixem, la narració del que recordem, l'explicació del que sabem fer i el comentari del que opinem. Una filosofia fonamentada en estudis sobre textos de no-ficció duts a terme per especialistes[1] i en l'anàlisi de rang universitari de factors que incideixen en la voluntat de parlar una llengua apresa[2].

1 Tipotext, una tipologia de textos de no-ficció. Eumo editorial.
2 Conceptualització de la voluntat de comunicar en una L2: un model situacional de confiança i afiliació en L2. Peter D. Macintyre et alii.

Després d'onze anys de realització del projecte, veiem que la proposta és tan necessària i sòlida com ho són les parelles lingüístiques, clubs de lectura i altres iniciatives que van en aquest sentit. Voldríem que les administracions se'l fessin seu i el presentessin al conjunt de la població com una oferta potent d'inclusió i adquisició lingüística, cohesió social i creixement de consciència de pertinença al país. Podríem curullar el país d'espais de trobada i comunicació en català. Hi ha població interessada a parlar-lo. Hi ha prou espais públics per ocupar. Hi ha prou gent voluntària i a punt de formar-se i guiar grups. Hi ha metodologia contrastada. Només ens cal voluntat i recursos.

Acabo citant el meu benvolgut amic, Jesús Tuson, que fa poc més d'un any i mig ens va deixar: «Les llengües, en la realitat de debò, s'aprenen per immersió, lligades a les circumstàncies ordinàries de la parla; és a dir, a la conversa. I no hi ha cap altre mètode més eficaç que aquest: llançar-se a un mar en què, de ben segur, mai ningú no s'ha ofegat.»

Notícies *"xerrem junts"*

Es reprèn el grup de conversa de Terrassa

El grup de conversa constituït a Terrassa ha reprès l' activitat després que dos voluntaris hagin assumit l'acompanyament en substitució del guia que l'havia assumit els darrers anys. Els xerraries que hi participen van retrobar-se el passat 15 de gener, a la biblioteca Districte 2, de la població vallesana. En la primera sessió de la nova etapa van compartir el valor que té el projecte amb vista a esplaiar-se en la parla del català com a mitjà per conèixer i interactuar amb la realitat que els envolta. Les sessions a la Biblioteca Districte 2 (carrer de Sant Cosme 157), es realitzaran a partir d'ara cada dimarts, de 16.30 h a les 18 h.

La biblioteca Sant Pau-Santa Creu acollirà el "xerrem junts" del Raval

La biblioteca Sant Pau-Santa Creu de Barcelona incorporarà formalment el projecte "xerrem junts" en la seva agenda d'activitats. La constitució d'un grup de conversa en aquest equipament públic és fruit de l'acord que l'equip gestor del projecte va assolir a finals de l'any passat amb els responsables de les biblioteques de la ciutat. Santa Pau-Santa Creu és la biblioteca del barri del Raval, un espai cultural, de trobada i d'intercanvi que fomenta el gust per la lectura i promou propostes per afavorir el debat d'idees i la reflexió.

Tres nous grups de conversa el 2019

L'Hospitalet de Llobregat, Esplugues de Llobregat i Mombrió del Camp són les tres localitats on aquests dies s'han estrenat nous grups de conversa del projecte "xerrem junts". El grup creat a l'Hospitalet de Llobregat va començar a gestar-se a finals de l'any passat i de moment compta amb una desena de persones que parlen a la seu que Punt Òmnia té al barri de Sanfeliu. Amb la creació d'aquest punt, la CAL obre una via per estendre el "xerrem junts" en el centenar de punts que té a l'Hospitalet Punt Òmnia, que lluita contra la pobresa i l'exclusió social i està promogut pel departament de Treball, Afers socials i Famílies per "impulsar l'acció coordinada entre el món associatiu, el voluntariat, les entitats gestores sense ànim de lucre i l'acció institucional, per tal de sumar esforços de forma territorialitzada". El grup d'Esplugues de Llobregat es va confirmar els primers dies de gener, l'integren una desena de persones, que realitzen el primer nivell del "xerrem junts" i té lloc a l'Escola Gras i Soler. També s'ha posat en marxa el grup de Montbrió del Camp (Baix Camp) una vegada s'han formalitzat les inscripcions. Podeu conèixer els detalls trucant a la CAL (Telèfon 93 415 90 02) i demanant pels coordinadors del "xerrem junts".

El grup de conversa de Magòria continua amb les descobertes a peu

Dins del projecte "xerrem junts", alguns grups inclouen activitats paral·leles que ajuden a cohesionar els participants i desvetllar-los realitats de les quals prèviament han parlat en les sessions. Amb aquest propòsit, el grup de conversa creat a Magòria va organitzar a finals d'octubre una caminada per la serra de Collserola, un dels pulmons verds de l'àrea de Barcelona. Allà, els participants van poder gaudir de l'entorn natural mentre van reforçar el vocabulari de la flora i la fauna amb què s'anaven trobant durant l'itinerari. L'activitat també els va servir per conèixer in situ els paratges més emblemàtics del Parc alhora que milloraven la seva parla i la relació en grup. Segons els organitzadors, amb aquesta iniciativa el "xerrem junts" assoleix el propòsit didàctic, recreatiu, geogràfic i lingüístic pel qual està concebut.

Els xerraires de Torre Romeu tornen als escenaris

Fa un any i mig, el grup del «xerrem junts» del Centre Cultural Torre Romeu, de Sabadell, va incorporar entre les seves activitats un representació teatral. La proposta es va iniciar amb l'obra "Xerrem sempre amb humor", estrenada el març de 2017 amb un èxit esclatant entre el públic. Fruit de la bona rebuda, els integrants del grup va decidir preparar una segona part de l'actuació, que sota el títol 'Xerrem 2' va estrenar a l'Espai Àgora del Centre Cívic Sant Oleguer el passat mes de juny. Seguint el fil de la primera representació, 'Xerrem 2' planteja una sèrie d'esquetxos de caire costumista i en clau d'humor que mostra l'aprenentatge lingüístic adquirit al llarg de les diferents sessions. Amb l'ajuda d'un expert en el treball escènic, el grup de conversa ha tornat a gaudir d'un enorme èxit, demostrant que a través del teatre es perd la vergonya i alhora es desenvolupen tota mena de recursos expressius que en faciliten el seu ús social.

IV edició
2019

CONCURS DE MICRORELATS

Al carrer, el català llengua comuna!

Organitza

CAL

Col·labora

ee
escola d'escriptura
ateneu barcelonès

termini: 1 de febrer - 31 de març

bases: www.cal.cat/microrelats19

Més informació: **Tel. 93 415 90 92 / 638 03 09 65**
www.cal.cat / cal@cal.cat

Cal_cat **CALcoordinadora** **cal.llengua** **#microrelats19**